

Komentarz do VIII kierunku realizacji polityki oświatowej państwa
w roku szkolnym 2025/2026

Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez ocenianie kształtujące i metody aktywizujące

Aktywność poznawcza ucznia oraz jego poczucie sprawczości są kluczowe dla skutecznego i satysfakcjonującego procesu uczenia się. Promowanie oceniania kształtującego oraz stosowanie metod aktywizujących w dydaktyce to sprawdzone sposoby na ich rozwijanie i wzmacnianie. Ocenianie kształtujące szczególnie mocno akcentuje rolę, jaką podczas bieżącej pracy odgrywa dostarczanie przez nauczyciela uczniowi informacji zwrotnej, pomagającej mu dostrzec swoje mocne i słabe strony oraz wskazującej kierunki dalszego rozwoju. Kluczowe elementy tego procesu to:

- wyjaśnianie celów nauki i kryteriów sukcesu;
- stały dialog nauczyciela z uczniami;
- udzielanie konstruktywnej informacji zwrotnej;
- zachęcanie do samooceny i oceny koleżeńskiej.

Ocenianie kształtujące ma wpływ na aktywność poznawczą i sprawczość ucznia ponieważ:

- motywuje uczniów do aktywnego udziału w lekcji i podejmowania własnych inicjatyw;
- pozwala uczniom lepiej zrozumieć własny proces uczenia się, co sprzyja rozwojowi, samodzielności i odpowiedzialności za naukę;
- wzmacnia poczucie sprawczości, gdyż uczniowie widzą realny wpływ swoich działań na postępy i osiągnięcia edukacyjne;
- buduje partnerskie relacje między nauczycielem a uczniami, opierające się na zaufaniu i współpracy.

Wpływ na aktywność poznawczą mają również metody aktywizujące, które angażują uczniów/dzieci w proces uczenia się poprzez działanie, doświadczanie, rozwiązywanie problemów i współpracę. Przykłady takich metod to:

- dyskusja i burza mózgów;
- metoda projektu;
- gry dydaktyczne;
- drama i symulacje;
- praca w grupach i parach;
- analiza przypadków;
- mapy myśli i inne techniki graficzne.

Stosowanie metod aktywizujących wpływa na rozwój wychowanka, ponieważ:

- pobudza ciekawość poznawczą i kreatywność uczniów;
- uczy samodzielnego myślenia, planowania i podejmowania decyzji;
- rozwija kompetencje społeczne (współpraca, komunikacja, negocjacje);
- wzmacnia poczucie sprawczości, pozwalając uczniom doświadczać realnego wpływu na przebieg lekcji i własny rozwój;
- podnosi motywację i zaangażowanie w naukę,

- angażuje w realizację własnych pomysłów i rozwiązywanie autentycznych problemów.

Poczucie sprawczości to przekonanie ucznia, że ma wpływ na własne działania, decyzje i osiągnięcia. Jest ono fundamentem samodzielności, wytrwałości w procesie uczenia się i pewności siebie.

Wzmacnianie sprawczości odbywa się poprzez:

- dopuszczanie uczniów do podejmowania decyzji dotyczących przebiegu lekcji i wyboru metod pracy;
- zachęcanie do formułowania własnych celów i refleksji nad postępami;
- udzielanie pozytywnej informacji zwrotnej, docenianie wysiłku i inicjatywy;
- tworzenie sytuacji edukacyjnych, w których uczniowie mogą samodzielnie rozwiązywać problemy i realizować projekty.

Promowanie oceniania kształtującego oraz metod aktywizujących w edukacji ucznia/dziecka to skuteczny sposób na wspieranie aktywności poznawczej i budowanie ich poczucia sprawczości. Dzięki temu uczniowie stają się bardziej zaangażowani, samodzielni i odpowiedzialni za własny rozwój, a szkoła staje się miejscem sprzyjającym głębokiemu uczeniu się i budowaniu kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu. Warto podkreślić, że ocenianie kształtujące – lub jak coraz częściej spotykane określenie: ocenianie dla rozwoju – to nie metoda czy sposób, lecz filozofia pracy szkoły, polegająca na wspieraniu, towarzyszeniu, otwartości, odpowiedzialności i motywacji do nauki od edukacji przedszkolnej począwszy, poprzez szkołę podstawową i ponadpodstawową, aż o kształcenie dorosłych. Takie podejście porządkuje, dyscyplinuje, pomaga dostrzegać, czego i po co mamy się uczyć. Sprawia, że edukacja nie jest postrzegana jak obowiązek, lecz staje się przygodą.

Proponowana oferta form doskonalenia:

1. Warsztaty i szkolenia

- „Plebiscyt doświadczeń”. Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli wychowania przedszkolnego
- Metoda projektu w edukacji przedszkolnej
- Koncentracja uwagi w przedszkolu a przygotowanie do szkoły – propozycje zabaw
- Praca metodą stacji zadaniowych w edukacji wczesnoszkolnej
- Cwane rachunki – nauka matematyki przez zabawę
- Jak stosować AI na lekcjach historii?
- Dobry pomysł – dobra lekcja. O inspiracjach na ciekawe lekcje historii
- Historia w ruchu – aktywizujące metody pracy
- Praca projektowa dla różnych etapów edukacji
- Storytelling w edukacji
- Elementy tutoringu w szkole

Komentarz opracowały:

Renata Wiśniewska

nauczycielka konsultantka ds. wychowania przedszkolnego

Beata Standio

nauczycielka konsultantka ds. edukacji wczesnoszkolnej

Wiktoria Knap

nauczycielka konsultantka ds. nauczania historii